

Кравчук О. Ю.

*викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова*

Kravchuk O.

*teacher of Department of Social-Humanitarian Sciences of National University
of Shipbuilding by Admiral Makarov*

Кравчук О. Ю.

*преподаватель кафедры социально-гуманитарных дисциплин Национального университета
кораблестроения имени адмирала Макарова*

ПОЛІТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ЯК НАУКОВА І ПРАКТИЧНА ПРОБЛЕМА

Анотація. Розглядаються підходи розуміння поняття «безпека», «політична безпека» українських і зарубіжних вчених, а також генезис цього явища. Описаний ряд принципів забезпечення політичної безпеки України. Сформульовані основні завдання і цілі забезпечення політичної безпеки держави.

Ключові слова: політична безпека, безпека, категорія, процес, принцип.

Аннотация. Рассмотрены подходы понимания понятия «безопасность», «политическая безопасность» украинских и зарубежных ученых, а также генезис этих явлений. Выбран и описан ряд принципов обеспечения политической безопасности Украины. Сформулированы основные задачи и цели обеспечения политической безопасности государства.

Ключевые слова: политическая безопасность, безопасность, категория, процесс, принцип.

Summary. The approaches of understanding the concept «safety», «political safety» of ukrainian and foreign scientists and the genesis of this phenomenon are considered. The row of principles of providing of political safety of Ukraine is selected. It is formulated main tasks and purposes of providing of political safety of the state.

Keywords: political safety, safety, category, process, principle.

У сучасних умовах, коли особа, суспільство і держава можуть здійснювати діяльність по досягненню своїх інтересів на території діяльності іншої держави, суспільства і особи, виникають додаткові складнощі із забезпеченням безпеки всіх вершин трикутника — особа, суспільство, держава. Наявність великого різноманіття загроз породжує завдання ліквідації їх причин або захисту від них, тобто створення суспільству в цілому і складовим його структурам умов для безпечного існування і функціонування.

Політична безпека — це стійкий стан і ефективний розвиток політичної системи суспільства, який дозволяє адекватно реагувати на негативні внутрішні і зовнішні дії, зберігати цілісність соціуму і його сутнісні якості. Система політичної безпеки будь-якого суспільства покликана вирішувати досить суперечливу задачу: з одного боку — надійно захищати політику, яка відповідає національно-державним інтересам, а з іншої — виключити її збитковий і небезпечний для національно-державних інтересів процес.

Більш детальним виглядає таке визначення: «політична безпека — захищеність політичної системи суспільства від зовнішніх і внутрішніх загроз. Вона при-

пускає забезпечення стійкого політичного суверенітету в рамках системи міждержавних відносин, можливості нації та державних інститутів самостійно вирішувати питання державного устрою і незалежно проводити внутрішню і зовнішню політику, а також політичної стабільності, що ґрунтується на балансі життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави» [7].

Виділимо ще один вельми істотний момент в розумінні суті політичної безпеки. Безпека суспільства значною мірою залежить від його політичної стабільності, а загрози політичній стабільності в певних умовах стають загрозами безпеки суспільства в цілому.

Вирішення ж проблеми стабільності політичної системи можливо тільки на основі попереднього аналізу соціальної структури суспільства, рівня економічного розвитку, системи цінностей, етнічних особливостей і специфіки політичних інститутів. Стабільність політичної системи, таким чином, означає її здатність забезпечити збереження своєї структури і основних принципів в умовах постійних змін внутрішньої і зовнішньої обстановки. З цього положення виходить, що політичні інститути мають власну цінність і володіють значним стабілізуючим потенціалом.

Вони регулюють політичну діяльність, відтворюють і закріплюють певні політичні стосунки при дотриманні принципу спадкоємності [1; 3].

Основними функціями системи забезпечення політичної безпеки української держави є:

- прогностична функція — пов'язана з прогнозуванням, передбаченням, ідентифікацією реальних і потенційних політичних і інших загроз;
- інформаційна функція — полягає в забезпеченні суб'єктів забезпечення безпеки відомостями про стан об'єктів забезпечення безпеки, характер і ступінь деструктивних і дестабілізуючих дій;
- профілактична функція — є попередженням і нейтралізацією причин можливих політичних загроз на можливо ранній стадії їх зародження і розвитку;
- мобілізуюча функція — полягає в здатності всієї системи до оперативного реагування на загрози, своєчасному залученню необхідних сил і засобів;
- ліквідації загроз — є основною для системи забезпечення безпеки. Якщо існують загрози, то на них має бути своєчасна і адекватна реакція силами і засобами, що відповідають характеру цих загроз;
- охоронна — направлена як на забезпечення захисту вищого політичного керівництва держави, безпечну діяльність всіх політичних інститутів, так і на припинення ухвалення помилкових політичних рішень, що підривають політичну безпеку, пригніблюють інтереси громадян, суспільства, держави в політичній і інших сферах;
- контрольна — передбачає своєчасну оцінку стану політичної безпеки і діяльності з її забезпеченню з метою своєчасної корекції заходів, використовуваних сил і засобів, методів, способів і прийомів забезпечення політичної безпеки.

Очевидно, що вищеназвані функції органічно взаємозв'язані, взаємно обумовлюють одна одну і повинні реалізовуватися не окремо, а комплексно. Особливе значення при дослідженні змісту політичної безпеки України має її забезпечення залежно від об'єктів безпеки, виходячи з чого, разом з політичною безпекою

автор виділяє політичну безпеку особи і політичну безпеку суспільства в нашій державі [6].

Так, на думку автора, політична безпека особи в Україні означає, перш за все, захист і реалізацію конституційних прав і свобод громадян, відсутність їх політичного пригноблення.

Головною метою забезпечення політичної безпеки України є: з одного боку — формування і функціонування механізму вироблення і реалізації державної політики, що відповідає національним інтересам України, а з іншої — запобігання трансформації цієї політики під впливом зовнішніх і внутрішніх деструктивних чинників в небезпечний, загрожуючий демократичному розвитку і існуванню суспільства спосіб.

Забезпечення політичної безпеки України повинне здійснюватися з урахуванням ряду принципів. Основними з них можна вважати:

- дотримання суб'єктами і об'єктами безпеки Конституції України та українського законодавства;
- єдність, взаємозв'язок і збалансованість політичної безпеки з іншими видами національної безпеки;
- реальність і суспільна значущість завдань соціально-політичного, економічного розвитку України, що висувуються;
- визнання і виконання волевиявлення народу;
- суспільний і парламентський контроль над діяльністю виконавчої влади;

Одним з основоположних елементів змісту політичної безпеки України є її вплив на національну безпеку в цілому, а також взаємодія і взаємообумовленість з іншими видами національної безпеки.

Отже, політична безпека України є певним станом, внутрішньою властивістю, найважливішою атрибутивною характеристикою, необхідною умовою існування і функціонування політичної системи і всього соціуму, взаємозв'язок, взаємодія і співвідношення всієї сукупності чинників, що забезпечують їх збереження, захищеність, функціонування, розвиток і вдосконалення в несприятливих умовах.

Література

1. Аристотель. Собрание сочинений: в 4 т. / Аристотель. — М., 1983. — Т. 4. — 1983.
2. Гоббс Т. Левиафан, или материя, форма и власть церковного и гражданского: сочинения в 2 т. / Т. Гоббс. — М.: Мысль, 1989–1991. — Т. 2. — 1989–1991. — С. 3–545.
3. Жуковский М. В. Политическая безопасность общества и проблемы ее обеспечения в Российской Федерации / М. В. Жуковский // Безопасность. — М., 2002. — № 1–2. — С. 35.
4. Монтеск'є Ш.Л. О духе законов. / Ш.Л. Монтеск'є. — М. — 1999. — С. 15–27.
5. Платон. Филеб. Государство. Тимей. Критий. — М., 1999.
6. Синицин А. А. Співвідношення політичної і військової безпеки / А. А. Синицин // Актуальні проблеми військової політики і військової безпеки Росії. — М.: ВУ, 2005. — С. 26–28.
7. Тихомирова Л. В. Юридическая энциклопедия: [текст] / Л. В. Тихомирова, М. Ю. Тихомиров. — М.: Издание г-на Тихомирова М. Ю., 2007. — 972 с.